

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/161/2025
Identifikačné číslo spisu:	7222204323
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:7222204323.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcov: 1/ P. Q., nar. XX. X. XXXX, A., F. XX, 2/ Q. Q., nar. XX. X. XXXX, A., F. XX, zastúpená žalobkyňou 1/, 3/ V. Q., nar. X. X. XXXX, A., F. XX, zastúpená žalobkyňou 1/, 4/ F. Q., nar. XX. X. XXXX, A., B. XX, 5/ T. Q., nar. XX. X. XXXX, A., K. X, všetci zastúpení JUDr. Milanom Szöllössym, advokátom, Košice, Mlynská 28, proti žalovanej: KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na bývalom Okresnom súde Košice II pod sp. K2 - 20C/23/2022, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 17. júna 2025 sp. zn. 6Co/16/2025, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. K2-20C/23/2022 - 148 zo dňa 27. septembra 2024 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni v 1/ rade sumu 50.000 eur, žalobkyni v 2/ rade sumu 50.000 eur, žalobkyni v 3/ rade sumu 50.000 eur, žalobkyni v 4/ rade sumu 30.000 eur a žalobcovi v 5/ rade sumu 30.000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Na základe vykonaného dokazovania a po právnom posúdení veci podľa ust. § 11, § 13 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) v spojení s ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona 381/2001 Z. z. dospel k záveru, že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma, spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a v spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná (R 61/2018), a teda žalovaná je v konaní pasívne legitimovaná. Aktívnu legitimáciu žalobcov vyvodil z ust. § 11 a nasl. OZ, keďže v dôsledku smrteľnej dopravnej nehody došlo k zásahu do ich osobnostných práv, ktorým bola narušená celistvosť ich rodiny, pričom následky tohto zásahu sú nenapraviteľné a neodstrániteľné a nie je dostačujúca žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia podľa § 11 ods. 1 OZ. Konštatoval, že došlo k

takej nečakanej šokujúcej udalosti so závažnými následkami, ktorá spôsobila závažný zásah do práva na ochranu osobnosti žalobcov a je tu preto namieste požadovať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Aplikujúc ustanovenie § 13 OZ pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal zo závažnosti vzniknutej ujmy, ako aj z okolností, za ktorých došlo k porušeniu práva, pričom prihliadol na výšku nemajetkovej ujmy priznanú v porovnateľných veciach súdmi SR. Závažnosť vzniknutej ujmy zisťoval výsluchom žalobcov, okolností, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu, vzal za preukázané z uznesenia Polície Českej republiky, Krajské riaditeľstvo polície kraja Vysočina zo dňa 14. 9. 2020 a vzhľadom na skutočnosť, že pri dopravnej nehode zomrel vodič, ktorý dopravnú nehodu zavinil, nemohol pri zvažovaní výšky nemajetkovej ujmy posudzovať postoj škodcu, dopad udalostí do jeho duševnej sféry a ani jeho majetkové pomery. Pokiaľ ide o mieru zavinenia, táto bola jednoznačne daná vo vzťahu k vodičovi motorového vozidla a spoluzavinenie usmrtenej osoby - J. Q., nebolo preukázané. Z výpovede žalobcov posudzoval intenzitu ich vzťahu s nebohým, všimal si ich hmotnú závislosť na zomrelom a vek nebohého. Vyhodnotením všetkých dôkazov jednotlivo, ale aj v ich vzájomnej súvislosti s prihliadnutím na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, dospel k záveru, že všetci žalobcovia mali s nebohým intenzívny vzťah, každý podľa toho, v akom príbuzenskom vzťahu boli s nebohým, úzke citové väzby a navzájom si pomáhali. Úmrtie J. Q. zasiahlo hlboko do ich osobnostnej sféry, čo vyplynulo nielen z ich výsluchu, ale aj z bezprostredného styku súdu so žalobcami, t. j. ako vypovedali o tom, ako ich zasiahla nečakaná smrť manžela, otca, syna a brata. Ani jedna z výpovedí žalobcov sa nezaobišla bez slz a viditeľného citového rozpoloženia. Ani po troch rokoch od smrteľnej udalosti neboli žalobcovia schopní vypovedať bez emócií. Aj tento spôsob výpovede žalobcov len umocnil záver súdu o tom, že vzťah žalobcov s nebohým bol veľmi intenzívny a pozitívny a jeho smrť hlboko negatívne zasiahla do ich ďalšieho života. Bolo viditeľné, že ich zasiahla taká psychická trauma, ktorá zanechala nezmazateľné stopy a závažná ujma sa prejavila v zmarení rodinného života v užšom zmysle, t. j. s manželkou a deťmi, ale aj v širšom slova zmysle s matkou a bratom. Zároveň súd uviedol, že prihliadol aj na vek zomrelého (XX rokov), vek žalobcov (XX, XX, X, XX a XX rokov) a na tú skutočnosť, že nebohý sa na smrteľnej nehode žiadnym spôsobom nepričinil. Ekonomickú závislosť konštatoval u žalobkyň v 1/ - 3/ rade. Konštatoval vysokú mieru psychickej bolesti u všetkých žalobcov aj v čase rozhodovania. Zhodnotil pritom individuálny dopad straty osoby blízkej žalobcom a život, ktorý viedli s nebohým. Konštatoval, že všetci žalobcovia zažili veľký šok z nečakanej smrti, ktorú znášali veľmi zle a doteraz sa s ňou nevedia vypořiadat'.

1.2. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd poukázal s odkazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 288/2018 z 5. 12. 2017, v zmysle ktorého pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, na prax súdov SR.

1.3. S poukazom na vyššie uvedené, s prihliadnutím na individuálne okolnosti daného prípadu a s prihliadnutím na tú skutočnosť, že je všeobecne známa miera inflácie, ktorá v roku 2022 dosiahla 12,8 % a v roku 2023 výšku 10,5 % dospel súd k záveru, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy je v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako.

1.4. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a priznal ich náhradu úspešným žalobcom proti neúspešnej žalovanej v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 17. júna 2025 sp. zn. 6Co/16/2025 rozhodol tak, že potvrdil rozsudok Mestského súdu Košice č. k. K2 - 20C/23/2022-148 zo dňa 27. septembra 2024 vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni v 1/ rade sumu 25.000 eur, žalobkyni v 2/ rade sumu 25.000 eur, žalobkyni v 3/ rade sumu 25.000 eur, žalobkyni v 4/ rade sumu 15.000 eur a žalobcovi v 5/ rade sumu 10.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. (prvý výrok) V prevyšujúcom rozsahu zmenil rozsudok tak, že žalobu zamieta. (druhý výrok) Žalobcom v 1/ až 5/ rade priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu. (tretí výrok)

2.1. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, avšak zo zisteného skutkového stavu vyvodil nesprávny právny záver, pokiaľ za primeranú považoval náhradu nemajetkovej ujmy pre žalobkyne v 1/ až 3/ rade vo výške 50.000 eur a pre žalobcov v 4/ a 5/ rade vo výške 30.000 eur. Podľa názoru odvolacieho súdu, aj so zohľadnením individuálnych okolností

prejednávanej veci je priznanie náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým po obeti dopravnej nehody vo vyššie uvedenej výške nesúladiť s aktuálnou rozhodovacou praxou súdov SR v obdobných prípadoch. Súdnou praxou už bolo ustálené, že k zásahu do práva na súkromný a rodinný život dochádza aj v dôsledku smrti blízkej osoby, ktorá vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym, citovým a kultúrnym väzbám môže predstavovať vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti postihnutej fyzickej osoby, čo môže byť kvalifikované ako ujma znížujúca dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Smrť najbližších osôb, najmä však manžela, detí, rodičov a súrodencov takmer vždy negatívne a závažne ovplyvňuje rodinný a súkromný život pozostalých a nakoľko je táto strata nezvratná, v týchto prípadoch spravidla nie je postačujúce morálne zadosťučinenie a vzniká tak nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle ust. § 13 ods. 2 OZ. Ust. § 13 ods. 2 a 3 OZ nevymedzuje hranicu, či už minimálnu alebo maximálnu pre určenie tejto výšky a hovorí len, že výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, pričom súd túto výšku určí podľa svojej úvahy. Vychádzajúc z ustanovenia § 13 ods. 3 OZ určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom nestavuje zákon žiadne medze. Pre určenie tejto výšky náhrady nemajetkovej ujmy však § 13 ods. 3 OZ zakotvuje taxatívne dve kritériá. Prvým je závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity aj svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj suma peňažného zadosťučinenia) a ďalej okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, pričom vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne napríklad aký je podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu. Určenie konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia je teda vecou voľnej úvahy súdu, pričom však súd musí vychádzať z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Maximálna suma peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou navrhovateľom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu.

2.2. Kritériá pre určenie výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy za nezvratný zásah do najbližších rodinných väzieb, vychádzajúc z doterajšej rozhodovacej činnosti súdov, sú nasledovné:

- a/ intenzita a kvalita vzájomného vzťahu, kedy súd skúma stupeň blízkosti pozostalých a zomrelého, pričom najintenzívnejší zásah je konštatovaný u manžela, maloletého dieťa a rodiča maloletého dieťaťa,
- b/ vek zomrelého a pozostalých - nečakanosť úmrtia - vek a zdravotný stav primárne poškodeného sa zohľadňuje pri posúdení toho, ako prekvapivé a útrpné mohlo byť náhle úmrtie pre blízke osoby, pričom iná miera bude pri mladšej zdravej osobe, ako pri seniorovi so zdravotnými ťažkosťami; vek pozostalých sa v nadväznosti na kritérium intenzity vzájomného vzťahu môže premietnuť do posúdenia, či bol primárne poškodený pre sekundárne poškodeného ústrednou osobou citového a rodinného života, či sa tento vzťah už mal možnosť kreovať a kultivovať (pri maloletých nízkeho veku ide skôr o stratu šance tento vzťah rozvíjať), prípadne, či pozostalí sú už osobami dospelými s vlastnou rodinou, pri ktorých možno prezumovať, že ich tragická smrť zasiahne menej intenzívne, avšak tiež nemusí ísť o pravidlo,
- c/ existenčná a ekonomická závislosť na zomrelom - faktor hmotnej závislosti sa neobmedzuje iba na výživu a ekonomické zabezpečenie pozostalého,
- d/ miera psychickej bolesti pozostalých, obmedzenie bežných aktivít pozostalých v pracovnom, súkromnom i spoločenskom živote a celková závažnosť straty,
- e/ miera zavinenia zomrelého,
- f/ poskytnutá satisfakcia v inej forme, v postoji škodcu, dopad udalosti na jeho duševnú sféru, pokiaľ ide o fyzickú osobu - je možné zohľadniť ústretový prístup a ľútosť, ospravedlnenie, a naopak popieranie a ľahostajnosť môže mieru utrpenia pozostalých ešte prehĺbiť,
- g/ miera zavinenia škodcu a jeho majetkové pomery,
- h/ proporcionálnosť spravodlivého zadosťučinenia.

K faktorom, ktoré sa môžu v jednotlivých prípadoch premietnuť do miery zásahu do osobnostných práv pozostalých, možno zaradiť napr. aj spôsob, akým sa sekundárna obeť dozvedela o smrti blízkeho, či bola svedkom udalosti, či prišla poškodená osoba pri jednej udalosti o jedného alebo viacerých členov rodiny atď. Dôležité je zohľadniť aj proporčnosť náhrady, ktorá by mala zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave o spravodlivosti. Táto sa priebežne formuje aj na základe rozhodovacej činnosti súdov v skutkovo obdobných prípadoch, ako aj v prípadoch poskytujúcich náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostného práva iného charakteru. Úlohou súdu je zohľadniť judikatórne intervaly, v ktorých sa náhrada nemajetkovej ujmy v jednotlivých prípadoch poskytuje a v týchto intervaloch

rozhodnúť, a to po zohľadnení demonštratívne uvedených kritérií a osobitostí každého prípadu v záujme právnej istoty, predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a zároveň individualizácie každého prípadu.

2.3. Odkázal aj na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR, ktorý vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravnej nehody kladie dôraz pri určení výšky tejto náhrady na posúdenie individuálnych skutkových okolností v každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy a okruhu osôb, ktorým je táto náhrada priznaná, postupujú súdy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy a okruhu osôb, ktorým je táto náhrada priznaná, zovšeobecnenie neprichádza do úvahy, keď rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvalifikovať a vyčíslieť a rovnako tak ani okruh osôb, ktorý je limitovaný len tým, že musí ísť o osoby blízke (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/270/2021 zo dňa 28. 2. 2022). Kritériá pre určenie primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy uvádza Najvyšší súd SR napr. v uznesení sp. zn. 7Cdo/215/2020 zo dňa 31. 1. 2022, a tými sú kvalita vzájomného vzťahu, závislosť pozostalých na usmrtenej osobe, miera ich psychickej bolesti, obmedzenie bežných aktivít pozostalých v pracovnom, súkromnom i spoločenskom živote, celková závažnosť straty a v neposlednom rade aj proporcionálnosť spravodlivého zadosťučinenia. Vo vzťahu k rozhodovaniu o náhrade nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu nie je výslovný dôraz na posudzovanie náhrady nemajetkovej ujmy v kontexte ďalších právnych predpisov, upravujúcich obdobnú problematiku (napr. zákon č. 274/2017 Z. z.), ako je tento dôraz kladený na rozhodovanie o nemajetkovej ujme podľa zákona č. 514/2003 Z. z. V rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/188/2021 zo dňa 26. 10. 2023 najvyšší súd uviedol: „Na vyjadrenie rozsahu a intenzity ujmy, ktorú vyvolali zásahy do týchto oblastí súkromného a rodinného života, je nepostačujúce (paušálne) prirovnanie s inými, i keď obdobnými prípadmi a už vôbec nie kategoricky odvíjať výšku nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla od výšky sumy odškodnenia obetí trestných činov určenej zákonom 274/2017 Z. z. Odborná spisba považuje určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody od rozsahu odškodnenia podľa zákona o obetiach trestných činov za argumentačné tendencie, ku ktorým uvádza, že zákon 274/2017 Z. z. ustanovuje pevnou sumou výšku odškodnenia v prípade spôsobenia smrti v dôsledku trestného činu na 50-násobok minimálnej mzdy (§ 12 ods. 2 zákona 274/2017 Z. z.), ktorú možno z osobitných dôvodov primerane znížiť (§ 14 zákona 274/2017 Z. z.). Odvíjať rýdzo súkromnoprávne nároky od verejnoprávnych predpisov, ktorými na seba štát dobrovoľne preberá záväzok odškodnenia pri najzávažnejších zásahoch do osobnej a telesnej integrity (a ktorého výška závisí výlučne od „nastavených parametrov sociálneho štátu“), nie je presvedčivé, ani spravodlivé. Vzhľadom k verejnoprávnejmu charakteru osobitnej regulácie sa nejaví ako vhodné preberať verejnoprávnu konštrukciu odškodňovania do rýdzo súkromnoprávných vzťahov. Zákonom 274/2017 Z. z. na seba štát preberá záväzok kompenzovať dôsledky spôsobené trestnou činnosťou iných subjektov. V danom prípade pri odškodňovaní pozostalých obetí dopravnej nehody nie sú prítomné také spoločné znaky, ktoré by zdôvodňovali analogickú aplikáciu tejto maximálnej výšky odškodnenia na rýdzo súkromnoprávne vzťahy medzi sekundárnou obeťou a pôvodcom protiprávneho zásahu.“ Odvolací súd zdôraznil úlohou súdu je zohľadniť judikatórne intervaly, v ktorých sa náhrada nemajetkovej ujmy v jednotlivých prípadoch poskytuje a v týchto intervaloch rozhodnúť, a to po zohľadnení demonštratívne uvedených kritérií a osobitostí každého prípadu v záujme právnej istoty, predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a zároveň individualizácie každého prípadu.

2.4. Vec prejednávajúci senát odvolacieho súdu nespochybnil zistenú intenzitu zásahu do osobnostných práv jednotlivých žalobcov v dôsledku smrti ich manžela, otca, syna a brata vzhľadom na vykonaným dokazovaním zistené (individuálne) okolnosti daného prípadu, na ktoré odkazuje a na tomto mieste ich neopakuje a súhlasí s tým, že žiadna peňažná suma nenahradí žalobcom ujmu, ktorú pociťujú. Odvolací súd, rešpektujúc princíp proporcionality a spravodlivosti, s prihliadnutím na skutkovo obdobné prípady, s prihliadnutím na vlastnú rozhodovaciu činnosť, ako aj rozhodovaciu činnosť iných krajských súdov SR a Najvyššieho súdu SR v obdobných prípadoch dospel k záveru, že primeranou náhradou nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla žalobkyniam v 1/ až 3/ rade je suma 25.000 eur, žalobkyni v 4/ rade

suma 15.000 eur a žalobcovi v 5/ rade suma 10.000 eur, a to s ohľadom na všetky kritériá, ktoré boli vyššie uvedené a individuálne okolnosti prejednávanej veci, ako boli súdom prvej inštancie zistené a aj zohľadnené, avšak následne nesprávne vyhodnotené z hľadiska určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Z odôvodnenia rozsudku súdu pritom nevyplývajú žiadne okolnosti/osobitosti, ktoré by odôvodňovali navýšenie náhrady nemajetkovej ujmy nad rámec judikatórnych intervalov, ako sú uvedené vyššie. Pokiaľ žalobcovia poukázali vo vyjadrení k odvolaniu na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/68/2024 zo dňa 15. 10. 2024, ktorým bola potvrdená súdom prvej inštancie priznaná náhrada nemajetkovej ujmy manželovi vo výške 50.000 eur a plnoletým deťom po 30.000 eur, odvolací súd uvádza, že predmetom vyššie uvedeného konania bola náhrada nemajetkovej ujmy voči štátu ako subjektu zodpovednému za škodu na živote a zdraví spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe podanej očkovacej látky v zmysle zákona 362/2011 Z. z. Vzhľadom na okolnosti a zodpovedný subjekt vo vyššie prejednávanom prípade nejde o skutkovo obdobný prípad s tu prejednávanou vecou, na ktorý by mohol prípadne súd prihliadať pri rozhodovaní v tejto veci. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni v 1/ rade sumu 25.000 eur, žalobkyni v 2/ rade sumu 25.000 eur, žalobkyni v 3/ rade sumu 25.000 eur, žalobkyni v 4/ rade sumu 15.000 eur a žalobcovi v 5/ rade sumu 10.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku ako vecne správny potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP a v prevyšujúcej časti zmenil rozsudok podľa ust. § 388 CSP tak, že žalobu v prevyšujúcej časti zamietol.

2.5. O nároku na náhradu trov celého konania (prvoinštančného a odvolacieho) bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Žalobcovia boli v konaní čo do základu nároku plne úspešní, výška nároku závisela od úvahy súdu, v ktorých prípadoch im patrí plná náhrada trov konania, preto odvolací súd priznal žalobcom proti neúspešnej žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu. O výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj ako „dovolateľa“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnili § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Namietali, že odvolací súd svoju zmenu rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením, pričom v rámci toho súd prvej inštancie mal rozhodnúť v súlade s aktuálnou rozhodovacou praxou súdov SR v obdobných prípadoch. Takýto dôvod zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie je však zjavne nepresvedčivý, nelogický, ale aj arbitrárny. Odvolací súd podľa názoru žalobcov svojvoľne určil intervaly výšky priznávanej náhrady nemajetkovej ujmy. Odvolací súd vlastným výberom určil súdne rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, na základe ktorých tieto intervaly stanovil, pričom zároveň ignoroval iné rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, na ktoré poukázal práve súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí, a ktoré priznávali náhradu nemajetkovej ujmy aj nad rozsah odvolacím súdom vybraných rozhodnutí. Nešlo pritom o ojedinelé rozhodnutia, keďže súd prvej inštancie poukázal celkovo na 29 prípadov, ktoré súdy Slovenskej republiky prejednávali. Odvolacím súdom stanovené intervaly sú podľa názoru dovolateľov iluzórne a vytvorené na základe svojvoľného postupu odvolacieho súdu. Aj s prihliadnutím na súčasnú súdnu prax v obdobných veciach je zjavné, že vytvorenie nejakých pevných intervalov pre určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy na základe súdnej praxe nie je možné a nie je možné výlučne na základe posudzovania rozhodnutí v iných prípadoch presne stanoviť výšku náhrady v posudzovanom prípade. Jednotlivé prípady totiž nie je možné navzájom porovnávať, pretože každý prípad je striktne individuálny vyznačujúci sa množstvom konkrétnosti, kvôli čomu nie je možné jednotlivé prípady druhovo porovnávať. Okrem toho aj samotná súdna prax v týchto prípadoch je prísne individuálna a vyznačujúca sa širokou škálou súdnych rozhodnutí priznávajúcich náhradu nemajetkovej ujmy v rôznych výškach. Stanovenie intervalov na základe takto variabilnej súdnej praxe (čo potvrdzuje množstvo rôznych súdnych rozhodnutí, na ktoré poukázal jednak odvolací súd, ale aj súd prvej inštancie) s ohľadom na množstvo individuálnych okolností jednotlivých prípadov preto nie je možné.

3.2. Vo vzťahu k namietanému dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietali, že odvolací súd nerešpektoval ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, podľa ktorej otázka stanovenia okruhu osôb oprávnených na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a jej výšky je výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé rozhodnutie o priznaní náhrady

nemajetkovej ujmy je založené na riešení individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy a okruhu osôb, ktorým je táto náhrada priznaná postupujú súdy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy a okruhu osôb, ktorým je táto náhrada priznaná zovšeobecnenie neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť a rovnako tak ani okruh osôb, ktorý je limitovaný len tým, že musí ísť o osoby blízke. Uvedený právny názor vyjadril dovolací súd v uznesení sp. zn. 7Cdo/270/2021 zo dňa 28. 02. 2022. Odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení právnej otázky, či je potrebné pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy uprednostniť individuálne skutkové okolnosti posudzovaného prípadu, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami v iných veciach a pri posúdení postupovať diferencovane v každom konkrétnom prípade nehľadiac na určité striktné hranice a bez zovšeobecňovania. Namietali, že postup odvolacieho súdu, kedy si práve naopak sám vytvoril striktné hranice, ktoré navyše nezohľadňujú medze rozhodovania v rámci celého spektra rozhodnutí súdov Slovenskej republiky o výške náhrady nemajetkovej ujmy je práve opačným postupom, kedy súd posudzovaný prípad zovšeobecnil a vopred si vymedzil striktné hranice posúdenia výšky náhrady. Ide po postup v rozpore s uprednostnením individualizácie a diferencovania každého konkrétného prípadu bez striktné stanovených hraníc a bez zovšeobecňovania.

3.3. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhli dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie súdu odvolacieho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne, a preto navrhol dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP), v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

K dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť (vo všeobecnosti) taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

8. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pretože dovolatelia namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napíňa

záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), a či je zachované právo dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

10. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

11. K námietkam dovolateľov týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán významnými pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

12. Žalobkyne vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP predovšetkým mali za to, že súd prvej inštancie mal rozhodnúť v súlade s aktuálnou rozhodovacou praxou súdov SR v obdobných prípadoch. Takýto dôvod zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie je však zjavne nepresvedčivý, nelogický, ale aj arbitrárny. Odvolací súd podľa názoru žalobcov svojvoľne určil intervaly výšky priznávanej náhrady nemajetkovej ujmy. Odvolací súd vlastným výberom určil súdne rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, na základe ktorých tieto intervaly stanovil, pričom zároveň ignoroval iné rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, na ktoré poukázal práve súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí, a ktoré priznávali náhradu nemajetkovej ujmy aj nad rozsah odvolacím súdom vybraných rozhodnutí.

12.1. Dovolací súd v súvislosti s namietaným poukazuje na bod 38 rozhodnutia odvolacieho súdu (na ktorý dovolací súd odkazuje), v zmysle ktorého možno konštatovať, že odvolací súd vykonal test proporcionality výberom aktuálnych rozhodnutí (rok 2023) týkajúcich sa porovnateľných prípadov.

12.2. Pokiaľ dovolatelia namietali, že odvolacím súdom stanovené intervaly sú iluzórne a vytvorené na

základe svojvoľného postupu odvolacieho súdu, nezakladá sa ich tvrdenie na pravde. Odvolací súd v bode 40 správne uviedol, že úlohou súdu je zohľadniť judikátorne intervaly, v ktorých sa náhrada nemajetkovej ujmy v jednotlivých prípadoch poskytuje a v týchto intervaloch rozhodnúť, a to po zohľadnení demonštratívne uvedených kritérií a osobitostí každého prípadu v záujme právnej istoty, predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a zároveň individualizácie každého prípadu.

13. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Pokiaľ dovolatelia namietali nepreskúmateľnosť rozhodnutia dovolací súd považuje v zmysle vyššie uvedeného túto námietku za nedôvodnú.

14. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľov dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalobcovia preto neopodstatnene namietali, že im odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovala im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo, na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

14.1. Skutočnosť, že dovolatelia sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožnili, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov. Dovolatelia preto neopodstatnene namietajú existenciu tejto vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

K dovolaciemu dôvodu vymedzenému v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP

15. Dovolatelia vo vzťahu k namietanému dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietali, že odvolací súd nerešpektoval ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, podľa ktorej otázka stanovenia okruhu osôb oprávnených na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a jej výšky je výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. V tejto súvislosti sa spýtali, či je potrebné pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy uprednostniť individuálne skutkové okolnosti posudzovaného prípadu, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami v iných veciach a pri posúdení postupovať diferencovane v každom konkrétnom prípade nehládajúc na určité striktné hranice a bez zovšeobecňovania.

16. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd plne rešpektoval vo svojom rozhodnutí ustálenú prax dovolacieho súdu. Odvolací súd rešpektujúc princíp proporcionality a spravodlivosti, s prihliadnutím na skutkovo obdobné prípady, s prihliadnutím na vlastnú rozhodovaciu činnosť, ako aj rozhodovaciu činnosť iných krajských súdov SR a Najvyššieho súdu SR v obdobných prípadoch dospel k záveru, že primeranou náhradou nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla žalobkyniam v 1/ až 3/ rade je suma 25.000 eur, žalobkyni v 4/ rade suma 15.000 eur a žalobcovi v 5/ rade suma 10.000 eur, a to s ohľadom na všetky kritériá, ktoré boli uvedené a individuálne okolnosti prejednávanej veci, ako boli súdom prvej inštancie zistené a aj zohľadnené, avšak následne nesprávne vyhodnotené z hľadiska určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy skúmal aj individuálne skutkové okolnosti, ktoré by odôvodňovali navýšenie náhrady nemajetkovej ujmy nad rámec judikátorných intervalov, avšak žiadne nezistil.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia, o ktoré dovolatelia opierali dôvodnosť dovolania, žiadnym spôsobom nenapĺňa definičné znaky podľa § 421 ods. 1 písm. a)

CSP.

18. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP v danej veci nie je daný.

19. Dovolací súd zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dovolanie, smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je dôvodné, zamietol (§ 448 CSP).

20. Aplikujúc zásadu úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP) vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v dovolacom konaní úspešnej žalovanej voči v dovolacom konaní neúspešným dovolateľom. Z obsahu spisu vznik trov dovolacieho konania u žalovanej preukázaný nie je, preto jej dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.